

Bakgrunnsdokument om mal for helhetlig menighetsplan

Proessen med utarbeidelse av malen

Kirkerådet vedtok i KR 31/19:

1. Kirkerådet ber om at det igangsettes et arbeid med å utvikle maler og digitale verktøy for å bidra til at menighetene på en enkel måte kan utarbeide helhetlige menighetsplaner.
2. Det etableres en tverrfaglig arbeidsgruppe med deltakere fra Kirkerådets sekretariat og bispedømmeadministrasjon, samt lokalt kirkelige ansatte som referansepersoner.

Arbeidsgruppen, som bestod av fire ansatte på bispedømmenivå og fire ansatte på Kirkerådsnivå, ble opprettet i slutten av 2019 og jobbet fram til mai 2020. I mai 2020 ble utkast til helhetlig menighetsplan sendt til 35 personer i lokalkirken, inkludert både ansatte og folkevalgte. De 35 var fordelt på alle bispedømmer og de ansatte var fordelt på ulike kirkelige stillinger. 27 av disse avga svar i elektronisk skjema. Svarene er beskrevet i saksdokumentet til Kirkerådets behandling av malen i KR 57/20.

Formål

Formålet med helhetlig menighetsplan er å gi menigheter i Den norske kirke et verktøy for å jobbe strategisk med utvikling av menighetens arbeid. Helhetlig menighetsplan er både en strategisk plan som ser overordnet på menighetens kontekst, ressurser, utfordringer og mål, og en handlingsplan som beskriver de aktiviteter som menigheten velger å gjøre utover alminnelige gudstjenester og kirkelige handlinger. Gjennom dette har den mange likheter med oppbygningen i menighetens planer for trosopplæring, kirkemusikk og diakoni.

Gjennomgang av malens struktur

Arbeidsgruppa som har jobbet våren 2020 foreslår at helhetlig menighetsplan skal bestå av 3 hoveddeler, hvorav hoveddel 2 har 4 underdeler (her a-d). Her følger beskrivelse og forklaring av delene:

1. Automatisk generert informasjon om menigheten

Knyttet til hvert sokn i Den norske kirke finnes det en rekke data som kan legge grunnlag for å tenke strategisk om videreutvikling av menigheten. Noe av dataene rapporteres av menighetene gjennom menighetenes årsstatistikk, rapportering knyttet til trosopplæring eller registrering i medlemsregisteret. Andre data eksisterer på kommunenivå hos Statistisk sentralbyrå og kan hentes inn derfra. Gjennom en automatisk innhenting av disse dataene til verktøyet for helhetlig menighetsplan, kan menighetene få lett tilgjengelig informasjon som er relevant for menighetsarbeidet.

2. Menighetens egne generelle informasjon

Denne delen består av åpne tekstfelter som menighetene fyller ut slik de ønsker. Det vil altså være opp til hver menighet hvor mye som fylles inn.

I mange fellesrådsområder er det samarbeid om trosopplæring, kultur, gudstjenesteliv og diakoni på tvers av sokn. Selv om soknet er den formelle enheten hvor menighetsrådet har myndighet til å gjøre vedtak om det kirkelige arbeidet, skjer det altså i praksis en felles tenkning på tvers av

sokn. Derfor vil det legges opp til at man i det digitale verktøyet kan hente informasjon inn på tvers av sokn.

Menighetens egne generelle informasjon fylles inn i fire felter, som er nærmere beskrevet i selve malen. I arbeidet med menighetens plan for trosopplæring er det skrevet generelle tekster om menigheten og trosopplæringen. Det er lagt opp til at disse tekstene kan hentes inn i helhetlig menighetsplan. Det vil være opp til menigheten i hvor stor grad disse tekstene gjennomarbeides på nytt og tilpasses. Skal tekster som er del av menighetens plan for trosopplæring endres, er ordningen fortsatt at dette må godkjennes av biskopen.

a. Kontekst

Dette er et fritekstfelt. Tekst som er skrevet om "grunnlag og særpreg" i menighetens plan for trosopplæring, vil hentes inn her. Veiledningstekst i malen beskriver feltet nærmere.

b. utfordringer

Dette er et fritekstfelt. Veiledningstekst i malen beskriver feltet nærmere.

c. Ressurser

Dette er et fritekstfelt. Tekst som er skrevet om «Organisering, rammer og ansvar», om hovedmål for trosopplæringen og om «Sentrale dimensjoner» i menighetens plan for trosopplæring, vil hentes inn her. Veiledningstekst i malen beskriver feltet nærmere.

d. Satsninger

Dette er et fritekstfelt. Veiledningstekst i malen beskriver feltet nærmere.

3. Aktiviteter

Malens tredje del er det som i menighetenes plan for trosopplæring, plan for kirkemusikk og plan for diakoni omtales som «tiltak». Dette er de konkrete aktivitetene i menigheten. Her foreslås nettopp det noe mer praksisnære begrepet «aktiviteter». Ved å legge alle aktiviteter i en felles liste, oppnår man tverrfagligheten som er et mål med helhetlig menighetsplan. En samling av aktivitetene utvider også fokus til å inkludere det som i dag ikke er definert innenfor trosopplæring, diakoni eller kirkemusikk. Aktiviteten merkes med hvilken kategori den tilhører. På denne måten kan en aktivitet merkes som både «trosopplæring», «diakoni», «kirkemusikk» og andre kategorier. De aktivitetene som merkes med «trosopplæring», vil menigheten måtte rapportere på årlig så lenge kravet til rapportering på trosopplæring opprettholdes som i dag. Når det gjelder hvilken informasjon som fylles inn om aktivitetene, er noen felter gjort obligatoriske, mens andre er frivillige å fylle ut. Detaljene finnes i den vedlagte malen.

Digitalt verktøy

Som med plan for trosopplæring, og i tråd med Kirkerådets vedtak i 31/19, vil det bli utviklet et digitalt verktøy for helhetlig menighetsplan. Dette vil være et svært godt verktøy for å jobbe strukturert med utvikling av menighetsarbeid. Den norske kirke har allerede erfaring med bruk av digitalt planverktøy for menighetens plan for trosopplæring. Verktøyet gjør det mulig for alle ansatte i en enhet å lese, redigere og rapportere. Både planens innhold og de rapporterte oppslutningstallene er tilgjengelig for menighetene, bispedømmerådene og Kirkerådet. Verktøyet er en viktig kilde til læring og erfaringsdeling både i menigheten, regionalt og nasjonalt i kirken. Slik alle ansatte og frivillige i menigheten kan få tilgang til planverktøyet for trosopplæring, vil de også kunne

få tilgang til verktøyet for helhetlig menighetsplan. Det er mulig å skille mellom administratortilgang og lesetilgang, for å sikre gode prosesser rundt eventuelle endringer i planen.

Det digitale verktøyet for helhetlig menighetsplan skal gjøre det mulig å erstatte eksisterende planer for trosopplæring, kirkemusikk og diakoni med en helhetlig menighetsplan. Dette innebærer et tilbud om betydelig forenkling for menighetene. Siden biskopen fortsatt skal godkjenne eventuelle endringer i menighetenes trosopplæringsplan, må teksten i denne i sin helhet hentes over i helhetlig menighetsplan slik at menighetene ikke tvinges til å gjøre endringer som da må godkjennes av biskopen. Dette vil gjøres automatisk av det digitale verktøyet. Ytterligere informasjon om menighetens helhetlige arbeid kan så fylles inn av menigheten.

Et digitalt verktøy gir også mulighet for å se planer og rapportering på ulike nivåer i Den norske kirke i sammenheng, slik det digitale planverktøyet for trosopplæring har gitt mulighet for. Menighetenes profil og prioriteringer vil bli enkelt tilgjengelig på prostinivå, bispedømmenivå og nasjonalt, noe som legger grunnlag for mer relevant og tilpasset veiledning og støtte. Slik forenkler verktøyet også for eksempel forberedelse og oppfølging av biskopens visitaser, som er en sentral og veletablert arena for videreutvikling av menighetsarbeid. På sikt er det potensial for å integrere rapporteringen som i dag ligger i menighetenes årsstatistikk i det digitale verktøyet. For menighetene vil dette bety at planer og rapportering som i dag gjøres på ulike plattformer og med ulike verktøy, samles på ett sted hvor de kan sees i sammenheng. Dette vil kunne gi en sterkere sammenheng mellom rapportering og strategisk planarbeid: I det samme verktøyet vil menighetene for eksempel kunne se en nedgang i antall døpte og gjøre endringer i hvordan menigheten arbeider med dåp.

Det vil legges vekt på at planen skal kunne hentes ut av det digitale planverktøyet i ulike formater, utfra for eksempel målgruppe, hvilke aktiviteter som er knyttet til ulike temaområder, og årshjul for gjennomføring av aktiviteter. Dette gjør verktøyet egnet for å lage en samlet framstilling av menighetens arbeid som kan brukes til synliggjøring både innad i Den norske kirke og i møte med eksterne samarbeidspartnere. For Den norske kirke som helhet handler også dette om å vise bevillende myndigheter hvordan midler blir brukt til å bygge kirke, til beste for enkeltmennesker, lokalsamfunn og storsamfunn.

Det tekniske knyttet til planen vil være i utvikling de kommende årene, i sammenheng med Den norske kirkes helhetlige IKT-strategi. Rapportering, innhenting av data og sammenheng med andre fagsystemer som brukes i menighetene, vil kunne utvikle den helhetlige menighetsplanen videre som verktøy.

Forholdet til arbeidsplaner

Forholdet mellom arbeidsplaner og helhetlig menighetsplan vil være det samme som mellom dagens sektorplaner og ansattes arbeidsplaner. Om dette står i tjenesteordningene for kateket, diakon og kantor: Den ansatte «er forpliktet på de planer og prioriteringer menighetsrådet fastsetter i samråd med kirkelig fellesråd, innenfor de planer og programmer som er fastsatt for» tjenesten i Den norske kirke. Helhetlig menighetsplan gir altså ikke en arbeidsbeskrivelse for de ansatte, men en beskrivelse av det arbeidet hvor også ansatte har en viktig rolle.